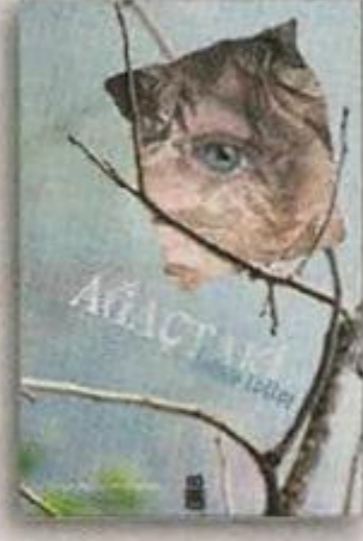

ROMAN

"AĞAÇTAKİ"

Janne Teller
Çev: Abdulgani
Çıtırkkaya
On8 Kitap
Fiyatı: 15 TL

Danimarkalı yazar Janne Teller'in kitabı, sadece ülkesinde değil Amerika ve Avrupa'da da genç okurlar arasında epey büyük bir ilgiyle karşılandı.

Doymadım doymadım diyenlere

Bu kitabı okuyanlarda, özellikle de lise çağındaki okurlarda benzer okumalar yapma isteği doğabileceğini düşünüyorum. İşte bu meraklı okura iki önerim olacak. "Hayatın anlamı nedir?" sorusunun en doğru muhataplarından biri olan Martin Heidegger'in "Varlık ve Zaman" adlı eserini okumak, belki biraz zor olmakla beraber, kafa açıcı olacaktır. Nietzsche'nin "İyinin ve Kötünün Ötesinde" si de bütün bu soruların insanı getirip bıraktığı yerde doğru bir okuma olabilir. Zaten liseye giderken Nietzsche okumayacaksınız da ne zaman okuyacaksınız? İyi okumalar.

Hayatınız anlamlı olmak zorunda değil

Danimarka'nın en çok okunan yazarlarından Janne Teller'in kült eseri "Ağaçtaki", insanı anlamlılık takıntısından kurtarıp, "Hiçbir şey anlamlı olmak zorunda değil," dedirtiyor.

ELİF TÜRKÖLMEZ

Aslında; etrafta olup biten her şey, tam sevdiğimiz gibi hazırlanıp en sevdiğimiz fincana doldurulmuş şu lezzetli koyu kahve, atmaya kıyamadığımız ilk matematik defterimiz, masanın üstünde dumanı tüten domatesli spaghetti, köpeğimiz Jabba, içinde sigara içilmesine müsaade etmediğimiz ve dikiz aynasına okyanus gibi koktuğu iddia edilen araba kokularından astığımız arabamız, büyükannemizden kalan inci küpe, gece vakti gelen önemsiz mesajlarla ödümüzü koparıp her mesajla ömrümüzden en az üç ay çalan telefonlarımız, o telefonla haftada iki kez laklak yaptığımız annelerimiz, lime lime olsa da atmaya kıyamadığımız tişörtlerimiz, parçalanmış bez ayakkabılarımız, en sevdiğimiz kazığımız filan... Her şey boş.

Onların bir anlamı yok. Eğer hepsinin de bal gibi birer anlamı olduğunu düşünüyorsanız, o anlamları verenin bizzat siz olduğunu söyleyeyim. Yani, 'anlam' dediğiniz şey sizsiniz.

Bu cümleyi, yani "Amaan her şey boş"u ya mezarlıkta, ya bir felaket sonrasında ya da rakı masasında duymaya alışmışsınızdır. Ama mesela, her şeyin tıkır tıkır işlediği anda ofiste, zor. Oralarda her şey anlamlıdır, her şey aşırı anlamlıdır. Bir bakış, bir gülüş, bir jest, bir hareket... Hatta bir değil, bin anlamlıdır. Anlamla örülü dünyalarımızda, anlam fetişisti gibi dolanır dururuz.

Sorgulama yaşları

Danimarkalı yazar Janne Teller'in sadece ülkesinde değil Amerika ve Avrupa'da da genç okurlar arasında epey büyük bir ilgiyle karşılanan kitabı "Nothing" de hikaye, (Türkçeye, içerik hakkında ipucu veren bir isimle, "Ağaçtaki" olarak çevrildi) 13 yaşındaki Pierre Anthon'un bir gün sınıfta ayağa kalkıp "Her şey boş" diye mırıldanarak kapıyı çekip çıkmasıyla başlıyor. Tabii hemen ardından sınıftaki diğer çocuklar da hayatlarındaki şeyleri, en sevdikleri yeşil sandaletlerinin ya da asla ayrılamayacaklarını sandıkları tatlı hamsterlarının de-

ğerlerini sorgulamaya başlıyor.

O yaşlar, sorgulama için çok müsait olunca çocukların hayatları tepetaklak olacak şekilde sarsılıyor. Hayatın anlamı nedir? Neden okula gidiyoruz? Neden bir şey olmak zorundayız. Fen dersi tam olarak neden var, İngilizce öğrenmesek ne olur, gibi sorular yavaş yavaş onları teslim alıp hayatlarını değiştirmeye başlıyor.

Evlerinin önündeki erik ağacına çıkan ve çocuklar okula giderken onlara hayatın anlamsızlığı üzerine nutuklar ve ayrıca ham erikler atan Pierre, başlangıçta diğer çocukların sinirini bozsa da zamanla hak verilen birine dönüşüyor. Pierre'in ailesinin '68'e takılıp kalmış hippiler

olduğunu söyleyen diğer veliler de zamanla işin ciddiyetine varıyor.

Takıntıya eleştiri

Bu kitap, önünden sık sık kara bulutlar geçen güneşli bir hava gibi. Bazen karamsarlığa kapılınsanız da bir süre sonra geçeceğini, sizi yeniden umudun teslim alacağını biliyorsunuz. Ancak Taering adlı küçük bir kasabada yaşayan birkaç ergenin 'şüpheli' yaklaşımlarını konu alan bu hikayenin, dünyanın pek çok yerinde biraz karamsar bulunduğunu da söyleyelim.

Pierre'in başlattığı ve zamanla tüm çocuklara sirayet eden bu anlam sorgulaması bir süre sonra anlamın anlamını sor-

gulamaya dönüşüyor. Toplumların anlam takıntısına harika bir eleştiri getiren Teller, kitabın sonunda insana "Her şey anlamlı olmak zorunda mı?" diye sorduruyor. Yaptığımız, aldığımız, yediğimiz, konuştuğumuz her şey anlamlı olmak zorunda mı? Bu sorulara hayır cevabını verdiğimiz ve hayatlarımızı anlamlılık takıntısı üzerine kurmaktan vazgeçtiğimizde özgürleşeceğimiz gibi görünüyor.

Ama yine de kitabın bitiş cümlesinde de dendiği gibi anlamı sakın hafife almayın, anlam öyle şakaya gelecek bir şey değil. Ve şu da kesin ki, 'hayatın anlamı yok, o halde yaşamayalım' gibi bir şeyse hiç değil. ■